14.10.2021 1/060/2021
30031062

Työ- ja elinkeinojaosto

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Teema: Toimenpiteet ja haasteet hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden edistämiseksi vuoden 2022 talousarvioesityksessä

Business Finlandin pääviestit talousarvioesityksestä

- Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen edellyttää kannusteita yritysten rohkeaan tutkimus- ja kehitystoimintaan (TKI) päästöjä vähentävien ratkaisujen synnyttämiseksi.
- Talousarvioesitys sisältää kuluvaan vuoteen verrattuna yhteensä noin 15 milj. euron lisäyksen elinkeinoja uudistavaan Business Finlandin rahoitukseen, mutta tämä kannusteiden vahvistuminen jää selvästi siitä tasosta, jota kansallisen t&k-tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi.
- OECD-vertailun mukaan Suomi on häntäpäässä, kun verrataan julkisen sektorin kannusteita yritysten uutta luovaan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Tässä suhteessa suomalaiset yritykset ovat takamatkalla kilpailijoistaan kasvavilla ilmastoratkaisujen markkinoilla.
- RRF rahoitus auttaa hetkellisesti Business Finlandia säilyttämään TKI-rahoituksen nykytasolla, kun Business Finlandin laskevaa perusresursointia paikataan tilapäisesti RRF-rahoituksella.
- RRF vauhdittaa yhteiskuntien vihreää siirtymää ja tähän liittyvää markkinaa. Parhaimmillaan suomalaiset yritykset luovat ratkaisuja globaaliin kysyntään ja sitä kautta uusia vientituloja ja työpaikkoja samalla, kun syntyy ratkaisuja Suomen hiilineutraalius tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Suomalaisilla toimijoilla on erinomainen osaaminen useilla kasvavilla vihreän siirtymän alueilla ja vahvuutenamme on myös rakentaa innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemejä yli toimialarajojen, mitä järjestelmätason muutos kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa edellyttää. Nämä mahdollisuudet tulisi kääntää kasvun moottoriksi. Innovaatiorahoituksen lisäksi on tärkeää turvata yrityksille palvelukokonaisuus, joka tarjoaa sujuvan reitin suoraan maakunnista maailmalle.

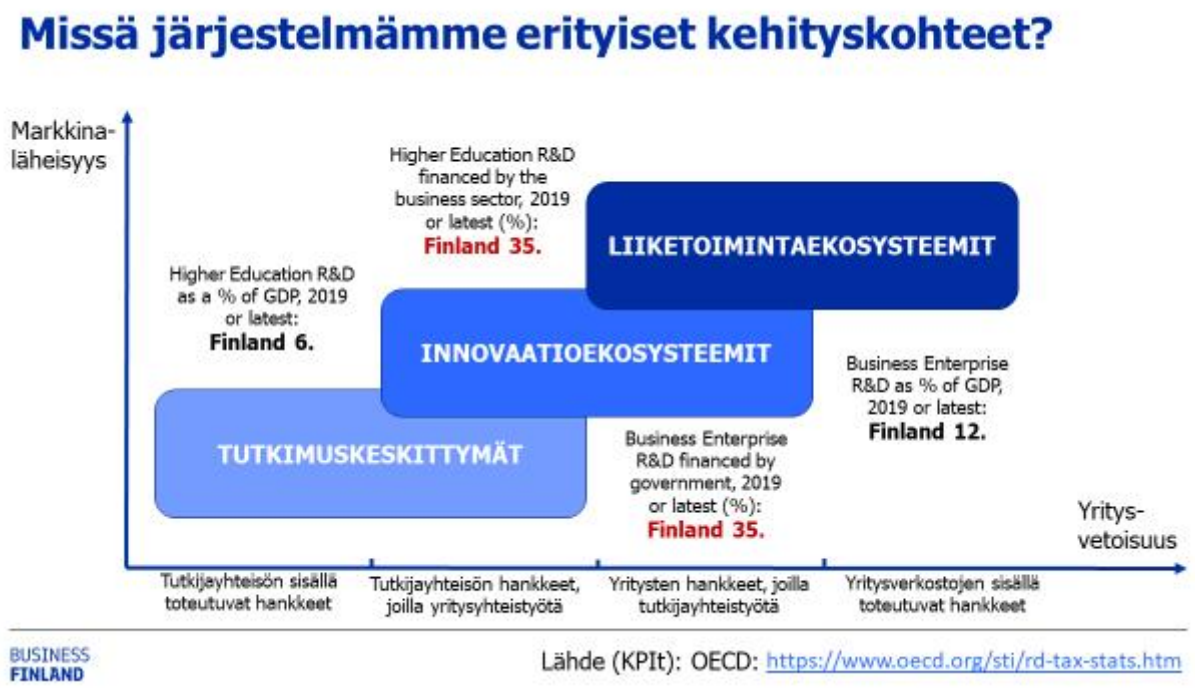
Hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää kannusteita yritysten rohkeaan TKI toimintaan

Business Finland näkee positiivisena hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden vahvan esille nostamisen talousarvioesityksessä ja että Suomen Kestävän kasvun ohjelmassa ja RRF-rahoituksessa painopiste on elinkeinojen uudistumisessa. Kestävä kehitys on myös yksi Business Finlandin strategisista tavoitteista liiketoiminnan kasvun ja kilpailukyvyn lisäksi. Hiilineutraaliin tulevaisuuteen pääseminen ei onnistu ilman uusia ratkaisuja ja innovaatioita. Kysymys on järjestelmätason muutoksesta, jossa yhteiskunnan toiminnot muuttuvat nykyistä kestävämmiksi. Tällainen muutos ei tapahdu hetkessä ja se edellyttää laajasti eri toimijoita mukaan rakentamaan uusia kestäviä ratkaisuja. Erityisesti energian ja kiertotalouden sektoreilla teknologinen kehitys ja ratkaisujen skaalaaminen laboratorioista pilotointiin, demonstrointiin ja täyden mittakaavan käyttöönottoon on pitkällinen prosessi.

Ilmastotavoitteet muodostavat mittavan haasteen kansallisesti, mutta samalla luovat myös valtavat mahdollisuudet. Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talouskasvu, korkea työllisyys, vahva valtiontalous ja

häiriötilanteista toipumista nopeuttava talouden muutosjoustavuus edellyttävät, että Suomi asemoituu pysyvästi yhdeksi osaamis- ja innovaatioinvestointien johtavista maista maailmassa. Merkittävä osa ilmastotavoitteista voidaan saavuttaa investoimalla rohkeasti osaamiseen, innovaatioihin ja kotimaiseen toimintaympäristöön niin, että se houkuttelee elinkeinoelämää investoimaan ilmastoneutraaleihin ja kestäviin ratkaisuisuihin. Näin synnytetään kansainvälisiä miljardiluokan ekosysteemejä sekä uudistetaan ja monipuolistaan elinkeinorakennetta.

Jotta Suomen hiilineutraaliustavoitteet voidaan saavuttaa, aikaa ei ole hukattavissa ja julkisen sektorin tulisi innostaa laaja joukko yrityksiä tarttumaan kehityshaasteeseen. Lyhytnäköinen ja poukkoileva TKI-rahoituspolitiikka ei kannusta yrityksiä investoimaan. Tällaisessa ympäristössä yritykset tyytyvät kehitystoiminnassaan pieniin parannuksiin ja kaihtavat isoa riskinottoa, mitä juuri nyt tarvittaisiin. OECD-vertailun mukaan Suomi on häntäpäässä, kun verrataan julkisen sektorin kannusteita yritysten uutta luovaan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Tässä asetelmassa suomalaiset yritykset ovat siis takamatkalla kilpailijoihinsa nähden.

Talousarvioesityksessä Business Finlandin laskevaa perusresursointia paikataan tilapäisesti RRF-rahoituksella

Ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen vaatii vahvaa innovaatiotoimintaa ja panosten rohkeaa suuntaamista hiilineutraalin kilpailukykymme luomiseen. Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite Suomen t&k-panostusten nostamisesta neljään prosenttiin BKT:stä on tässä tilanteessa erittäin tärkeä. Valitettavasti tavoitteen saavuttaminen näyttää kovin haasteelliselta, kun arvioinnin pohjaksi otetaan hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022. Talousarvioesitys sisältää kuluvaan vuoteen verrattuna yhteensä noin 15 milj. euron lisäyksen elinkeinoja uudistavaan Business Finlandin rahoitukseen, mutta tämä kannusteiden vahvistuminen jää selvästi siitä tasosta, jota kansallisen t&k-tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi. Suomen kestävän kasvun kannalta tilanne on huolestuttava, ja asettaa suuria paineita julkisten t&k-panostusten tulevaisuutta pohtivan parlamentaarisen työryhmän työlle.

Onneksi Business Finlandille on osoitettu varsin merkittävä rooli Euroopan unionin RRF-rahoituksen (Recovery and Resielience Facility) turvin toteutettavan Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa. Ohjelman puitteissa on mahdollista kohdistaa rahoitusta ilmastomuutos- ja hiilineutraalisuutta tukeviin toimenpiteisiin. On kuitenkin huomioitava, että ilman RRF-varoja Business Finlandin kautta asiakkaille kanavoituva rahoitus putoaisi vuonna 2022 tähän vuoteen verrattuna lähes 90Meur. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Business Finlandin laskevaa perusresursointia paikataan tilapäisesti RRF-rahoituksella. Ilman RRF-varoja Business Finlandin kautta asiakkaille kanavoituva rahoitus putoaisi vuonna 2022 tähän vuoteen verrattuna -89,289 milj. euroa. Määräaikaisten lisäysten turvin Business Finlandin resurssit kuitenkin nyt pysyvät vuonna 2022 jokseenkin samalla tasolla kuin vuonna 2021 ja jopa nousevat yhteensä 14,915 milj. euroa (kuva 1).

Momentti (tuhansia euroja)	JTS 2022	TAE 2022	TA + LTA:t 2021	Muutos
Toimintamenot	97 243	97 243	101 504	-4 261
Toimintamenot/ RRF	0	11 520	3 760	7 760
Avustusvaltuudet	329 038	338 538	382 383	-43 845
Avustusvaltuudet/ RRF	0	233 980	85 640	148 340
Tulevaisuusinvestointiohjelma	0	0	58 200	-58 200
Laivanrakennuksen innovaatiotuki	0	15 000	50 179	-35 179
Lainavaltuudet	146 823	146 823	146 823	0
Pääomalainavaltuudet	0	0	0	0
Pääomasijoitus BF VC Oy	19 400	19 400	19 100	300
Yhteensä	592 504	862 504	847 589	14 915

Kuva 1. *Business Finlandin keskeisten rahoitusresurssien muutos vuodesta 2021 vuoteen 2022. Lähteet: Valtion talousarvio ja lisätalousarviot 2021 sekä hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022.*

Talousarvioesityksessä Business Finlandin laskevaa perusresursointia paikataan tilapäisesti RRF-rahoituksella

Ilmastopoliittiset ratkaisut eivät ole pelkästään alueellisia tai Suomea koskevia vaan sellaisia, jotka samalla tukevat suomalaisyritysten innovatiivisten ratkaisujen luomista ja viemistä kansainvälisille markkinoille. RRF vauhdittaa yhteiskuntien vihreää siirtymää ja tähän liittyvää markkinaa. Parhaimmillaan suomalaiset yritykset luovat ratkaisuja globaaliin kysyntään ja sitä kautta uusia vientituloja ja työpaikkoja samalla, kun syntyy ratkaisuja Suomen hiilineutraalius tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomalaisilla toimijoilla on erinomainen osaaminen useilla kasvavilla vihreän siirtymän alueilla ja vahvuutenamme on myös rakentaa innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemejä yli toimialarajojen, mitä järjestelmätason muutos kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa edellyttää. Suomella on mahdollisuus toimia kokoaan suurempana pelurina globaaleilla markkinoilla. Viennin menestyksen perustaksi voidaan luoda brändi, joka rakentuu puhtaaseen luontoon, puhtaisiin raaka-aineisiin, vastuulliseen tuotantoon ja luotettavaan, läpinäkyviin arvoketjuihin ja dataan – suuri hiilikädenjälki ja pieni hiilijalanjälki.

Ainutlaatuisten kansainvälisten ja kotimaisten verkostojensa ansiosta Business Finland voi kohdentaa tiedon avautuvista markkinamahdollisuuksista suoraan tiedosta hyötyville yrityksille Suomessa. Nykyisessä taloustilanteessa on erityisen tärkeää turvata yrityksille palvelukokonaisuus, joka tarjoaa sujuvan reitin suoraan maakunnista maailmalle.

Taustaksi - Business Finland pähkinänkuoressa.

Business Finland on suomalainen julkinen toimija, joka tarjoaa innovaatiorahoitusta ja kansainvälistymispalveluita sekä edistää matkailua ja investointeja Suomeen. Organisaatiossa työskentelee 760 asiantuntijaa 42 toimipisteessä maailmalla ja 16 toimipaikassa Suomessa. Business Finland on osa Team Finland -verkostoa.

Business Finland luo Suomelle vaurautta ja hyvinvointia kiihdyttämällä yritysten kestävää kasvua. Se auttaa asiakasyrityksiään kasvamaan ja menestymään globaalisti, kehittämään tulevaisuuden ratkaisuja sekä uudistamaan rohkeasti liiketoimintaansa. Se auttaa suomalaisia yrityksiä maailmalle ja neuvoo yrityksiä kansainvälistymisen kaikissa vaiheissa. Se tunnistaa lupaavia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta ja auttaa löytämään sopivat kumppanit ja kontaktit kohdemaista. Tavoitteena on edistää yritysten ja tutkimusryhmien yhteistyötä, jotta uudet avaukset kehittyvät kansainvälisiksi liiketoimintaekosysteemiksi. Business Finland kehittää Suomesta maailman vetovoimaisinta ja kilpailukykyisintä innovaatioympäristöä sekä houkuttelevinta investointi- ja matkailukohdetta. Business Finland panostaa strategiassaan taloudelliseen kasvuun, kestävään kehitykseen ja kilpailukykyyn. Visiona vuodelle 2025 on, että Suomi näyttää tien tulevaisuuteen.